

УДК 94(410):355.48(410):623.1"18/21"

ЄМЕЛ'ЯНОВА С. М.

<https://orcid.org/0009-0008-7965-5427>

ШУМЛЯНСЬКИЙ С. В.

<https://orcid.org/0009-0008-2739-7614>

ХОМЕНКО С.В.

<https://orcid.org/0009-0006-7006-3439>

<https://doi.org/10.33577/2313-5603.45.2026.240-256>

ЗАКОРДОННА ДІЯЛЬНІСТЬ КОРПУСУ КОРОЛІВСЬКИХ ІНЖЕНЕРІВ БРИТАНСЬКОЇ АРМІЇ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

У статті розглянуто хід історичного розвитку та діяльність Корпусу королівських інженерів британської армії (далі – Корпус) у Великій Британії та за її межами упродовж 1787-2025 рр. Проаналізовано історію розвитку закордонної діяльності Корпусу, показано його роль у забезпеченні військових операцій, миротворчих місій та гуманітарних заходів у різні історичні періоди. Показано основні етапи процесу формування Корпусу, еволюцію функцій та особливостей застосування Корпусу (в складі інженерних підрозділів) у збройних конфліктах і пост-конфліктному відновленні у різних країнах світу. Окреслено пріоритетні напрями з інженерної діяльності Корпусу, зокрема бойову інженерію, розмінування, логістичне та топографо-геодезичне забезпечення, а також розглянуто напрям підготовки особового складу. Встановлено, що Корпус застосовує комплексний підхід до забезпечення виконання завдань з підтримки міжнародної безпеки, поєднує застосування військ (сил) із виконанням гуманітарних (стабілізаційних) завдань. У різні історичні періоди основні вектори діяльності Корпусу змінювалися відповідно до потреб оборони Великої Британії. Гнучкість та універсальність Корпусу дозволила ефективно реагувати на зміну характеру загроз і умов ведення військових (локальних), миротворчих і гуманітарних операцій. Корпус відіграє провідну роль у забезпеченні стабільності, безпеки громадян і захисті стратегічних інтересів Великої Британії та її союзників. Показано, що діяльність підрозділів Корпусу охоплює різні регіони світу, де вони виконують завдання щодо протидії терористичним загрозам, охорони шляхів сполучення та забезпечення (підтримки) міжнародної безпеки. Окремо акцентовано увагу на те, що закордонна діяльність Корпусу охоплює співпрацю з Україною та складовими її сил оборони. Зроблено висновок, що досвід функціонування Корпусу, зокрема, у розмінуванні, відновленні, наданні гуманітарної допомоги цивільному населенню доцільно застосовувати у повоєнному відновленні України.

Ключові слова: Корпус королівських інженерів, військова інженерія, інженерне забезпечення, миротворчі операції, гуманітарна інженерія, збройні конфлікти, міжнародна безпека.

Ємел'янова Світлана Миколаївна, офіцер відділу досліджень проблем реформування та розвитку Держспецтрансслужби, Центр досліджень, м. Дніпро.

Шумлянський Станіслав Вікторович, кандидат політичних наук, старший офіцер відділу досліджень проблем реформування та розвитку Держспецтрансслужби, Центр досліджень, м. Дніпро.

Хоменко Євген Валентинович, аспірант, начальник Центру досліджень, Центр досліджень, м. Дніпро.

© Ємел'янова С. М., Шумлянський С. В., Хоменко Є. В., 2026.

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0

ISSN 2313-5603

Постановка проблеми та її актуальність. З початком широко-масштабного вторгнення РФ, яке стало домінуючим чинником, радикально змінилася система координат державних і військових інститутів. Водночас євроатлантична інтеграція залишається ключовим стратегічним пріоритетом, вимагаючи прискорених реформ в оборонній сфері. Водночас так само євроатлантична інтеграція залишається ключовим стратегічним пріоритетом України, що потребує прискорених структурних і функціональних змін у сфері оборони. Ці два нерівнозначні чинники, як зазначають Шумлянський та низка українських дослідників (Шумлянський, 2025; Светлічний, 2025; Хоменко, 2025), створюють унікальний запит на дослідження історії розвитку та діяльності закордонних військових інституцій, однією з яких є Корпус. Саме тому, в умовах трансформації характеру збройних конфліктів, зростання ролі інженерного забезпечення та посилення взаємозв'язку між військовими, гуманітарними й стабілізаційними операціями особливої актуальності набуває вивчення досвіду інженерних підрозділів провідних держав світу, зокрема Великої Британії. Крім того, Корпус є важливою складовою системи оборони Великої Британії, діяльність якого охоплює багато напрямів: від бойової інженерії до пост-конфліктного відновлення та взаємодії з міжнародними організаціями (An Overview, 2024).

Актуальність обраної тематики зумовлена динамічним характером сучасного безпекового середовища, в якому спектр глобальних загроз зазнає постійної трансформації (еволюції). За таких умов особливого значення набуває системний аналіз (дослідження) того, яким чином британське інженерне формування здійснює інституційну адаптацію, інтегрує інноваційні технології та модернізує концепти і практики інженерного забезпечення для реалізації стратегічних інтересів Великої Британії на глобальному рівні.

Для України концептуалізація, критична рефлексія та селективна імплементація дослідженого досвіду Корпусу може слугувати методологічною основою (інструментом) у процесі подальшого планування розвитку інженерних підрозділів і системи військової інфраструктури як у внутрішньодержавному вимірі, так і в зовнішньополітичному (в контексті майбутніх миротворчих операцій).

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Стан вітчизняних наукових досліджень даної теми можна охарактеризувати як мало-чисельний. У вже існуючих наукових дослідженнях (Шумлянський, 2025; Светлічний, 2025; Хоменко, 2025) недостатньо узагальнено

й систематизовано закордонний досвід Корпусу з урахуванням його історичного розвитку, еволюції функцій і сучасних безпекових викликів. Зазначене зумовлює потребу комплексного аналізу діяльності Корпусу як чинника забезпечення (підтримки) як військових операцій, так і глобальної міжнародної безпеки.

У вітчизняному науковому дискурсі Корпус позиціонується як структурний компонент Збройних сил Великої Британії, який упродовж трьох століть забезпечував інженерну підтримку під час бойових дій, миротворчих операцій та постконфліктної реконструкції інфраструктури у різних регіонах світу. Наразі “Королівські інженери” демонструють високий рівень ефективності в сферах бойової інженерії, розвитку інфраструктурних спроможностей та надання гуманітарної допомоги у глобальному вимірі (*An Overview, 2024*).

Мета та завдання дослідження. Метою дослідження є вивчення історичного розвитку Корпусу, ключових етапів його формування та визначення основних напрямів діяльності. Завдання дослідження: проаналізувати історичний розвиток Корпусу, визначити основні напрями його діяльності, встановити роль Корпусу у межах системи колективної безпеки, виокремити практичний досвід Корпусу, який може бути застосований в сферах військового будівництва, розмінування та повоєнного відновлення України.

Виклад основного матеріалу дослідження. На момент початку формування інституційних засад Корпусу його генеза пов’язується з 1716 роком, коли були створені підрозділи Королівського артилерійського полку та інженерного компоненту британської армії. Первісно корпус мав елітний офіцерський склад і не включав рядового складу, а необхідні для інженерних робіт робочі контингенти формувалися за потреби (*ad hoc*) з підрозділів піхоти, представників торговельного прошарку та цивільного населення, які здійснювали земляні роботи, фортифікаційне будівництво, мінування, ремонт укріплень і мостів. Указом короля Георга III від 25 квітня 1787 року корпус отримав офіційну назву “Королівські інженери”, що закріпило його окремий інституційний статус у структурі Британської армії.

Як зазначають досліджені джерела, у 1812 році в місті Чатемі (Велика Британія) було створено першу військово-інженерну школу Британської імперії, орієнтовану на професіоналізацію інженерних кадрів. Перші випускники закладу брали участь у Піренейській кампанії 1813 – 1814 років, що показало успішну

оперативну інтеграцію цієї навчальної моделі у практику бойових умов. Надалі цей заклад еволюціонував у Школу військової інженерії (1868), а з 1962 року функціонує як Королівська школа військової інженерії (*The Royal, n.d.; Rose, 1996*).

У XIX столітті "Королівські інженери" зробили величезний внесок у розвиток військової інфраструктури Британської імперії. Так, під час Першої світової війни, у період масового розгортання військ на фронтах, інженерні підрозділи відповідали за будівництво та утримання таборів, складів та депо, забезпечували водопостачання, будували та експлуатували доки та залізниці, забезпечували метеорологічне спостереження та поштовий зв'язок.

Поступове ускладнення умов ведення бойових дій та зростання інтенсивності військових операцій зумовили істотне посилення потреби у фаховій інженерній підтримці. У ході Другої світової війни Корпус продемонстрував високу результативність, забезпечуючи прориви через ворожі мінні поля, виконуючи масштабні завдання з розмінування та фортифікаційного облаштування районів бойових дій. Підрозділи Корпусу здійснювали будівництво та ремонт аеродромів, мостів, у тому числі понтонних, підтримували функціонування ліній комунікацій і об'єктів військової інфраструктури. Вони проводили інженерну та топографічну розвідку, створювали детальні карти місцевості, що були критично важливими для планування й проведення операцій іншими родами військ на різних театрах воєнних дій (*A Brief, n.d.*).

Розширення технічних спроможностей Корпусу в післявоєнний період зумовило вихід за межі традиційних інженерних завдань і залучення його до науково-дослідницької та оборонно-технологічної діяльності. Після 1945 року Корпус королівських інженерів забезпечив основну частину внеску сухопутних військ у реалізацію британської програми розробки атомної зброї, яка стала ключовим елементом формування національного ядерного потенціалу (*The Corps, n.d.*).

Після завершення Другої світової війни у 1945 році Велика Британія була змушена переглянути зовнішньополітичні пріоритети, оскільки зіткнулася з гострим дефіцитом фінансових і людських ресурсів та масштабними завданнями повоєнної відбудови. У цих умовах пріоритетного значення набули оперативне реагування на міжнародні події, швидке розгортання підрозділів за кордоном, тривалі закордонні відрядження, функціонування тимчасових

таборів і розширення спектра службових завдань. Це спричинило дефіцит особового складу, особливо в підрозділах, які тривалий час виконували завдання за межами країни.

З метою стабілізації ситуації та відновлення укомплектованості збройних сил у повоєнний період уряд був змушений запровадити додаткові законодавчі механізми. Парламент ухвалив Закон про національну службу 1948 року (National Service Act 1948, 11 & 12 Geo. 6 с. 64), який отримав королівську згоду й набув чинності 1 січня 1949 року. Закон встановлював обов'язок для придатних до служби чоловіків віком від 17 до 21 року проходити 18 місяців дійсної військової служби з подальшим перебуванням у резерві упродовж чотирьох років, протягом яких вони могли періодично призватися на короткострокові навчальні збори.

У ході відновлення та модернізації армії зростає потреба в інженерному забезпеченні як на території Великої Британії, так і в її закордонних зобов'язаннях. Роботи з розчищення військових укріплень і споруд часів війни, а також значний обсяг завдань з відновлення інфраструктури виконувалися Корпусом королівських інженерів на території країни. Перед Корпусом постали нові завдання, пов'язані з відновленням безпеки, зокрема проведення широкомасштабних робіт з очищення місцевості від мін і вибухонебезпечних боєприпасів, що залишилися після бойових дій. (*A Brief, n.d.*)

Крім цього, після завершення війни Корпус продовжив виконувати важливі технічні функції у складі британської армії. До 1965 року він відповідав за залізничний і внутрішній водний транспорт, організацію роботи портів, операції та управління трафіком, поки ці функції не були передані новоствореному Королівському транспортному корпусу (*Royal, n.d.*)

Корпус брав активну участь у більшості післявоєнних операцій британської армії, включаючи Північну Ірландію (1969–2007), провівши операції з виявлення та знешкодження вибухонебезпечних предметів. Накопичений досвід виявився корисним, коли інженери виконували завдання з виявлення та знешкодження саморобних вибухових пристроїв (далі – СВІП) в Афганістані (2001 – 2014) та Іраку (2003 – 2009). Також інженерні підрозділи виконували проєктування та спорудження укріплень навколо громадських будівель, казарм.

Діяльності Корпусу протягом 1980 – 2000 років здійснювалася за такими основними напрямками.

1. Інженерне забезпечення військових підрозділів на європейському континенті. Корпус королівських інженерів відіграв важливу роль в інженерному забезпеченні оборони НАТО в Західній Європі, зокрема у складі британських сил у ФРН (Західній Німеччині) в 1980 – 1990 рр., а після 1990 р. – у складі британських сил у Німеччині. Підрозділи Корпусу планували й готували маршрути маневру, облаштовували та підтримували переправи через водні перешкоди, а також здійснювали будівництво й відновлення мостів, забезпечуючи безперервний рух бронетехніки й інших механізованих підрозділів на операційному напрямку. Крім того, Корпус брав участь у багатонаціональних навчаннях, відпрацьовуючи взаємодію з інженерними підрозділами союзників, уніфікацію стандартів та процедури спільних оборонних операцій (*The british army review, n.d.*).

2. Участь у війнах і гуманітарних операціях. Корпус залучався до бойових дій, миротворчих місій і гуманітарних операцій у різних регіонах світу, зокрема, брав безпосередню участь у двох війнах (Фолкленди і Перська затока), в яких інженерна складова відіграла вирішальну роль. Під час Фолклендської війни 1982 року Корпус здійснював інженерне забезпечення, а саме – відновлення аеродромів, будівництво баз, доріг і укріплень у складних кліматичних умовах, забезпечували розгортання плацдарму та польової інфраструктури (зокрема паливне забезпечення й підготовку майданчиків), а також виконували інженерне забезпечення штурмових дій і проходів у мінних полях. У ході війни в Перській затоці 1990 – 1991 рр. інженерні підрозділи виконували завдання з будівництва й утримання баз у пустельній місцевості, прокладання маршрутів для військ, інженерної розвідки, розмінування та відновлення критичних сервісів у Кувейті (*The British Army and the..., n.d.*).

У 1969 – 2007 роках підрозділи Корпусу королівських інженерів залучалися до операції Operation BANNER у Північній Ірландії як елемент загального угруповання сил безпеки, виконуючи спеціалізовані інженерні завдання в інтересах військ і правоохоронних органів. У межах кампанії інженери, зокрема, залучалися до робіт із розчищення/демонтажу укріплень. Паралельно вони надавали інженерну підтримку поліції та військовим формуванням, зокрема під час виявлення й знешкодження вибухонебезпечних пристроїв. Після підписання Белфастської угоди 1998 р. характер завдань поступово змінився з безпекових на від-

новлювальні та стабілізаційні. Діяльність підрозділів Корпусу була зосереджена на демонтажі укріплень, скороченні військової інфраструктури та підтримці переходу регіону до мирного життя, військова присутність була зведена до формату підтримки поліції (*Operation banner, n.d.*).

У 1992 – 2000 роках у межах миротворчих операцій на Балканах підрозділи Корпусу залучалися до відбудови у регіонах, що зазнали наслідків збройних конфліктів. Королівські інженери брали участь у відновленні об'єктів цивільної інфраструктури, сприяючи поверненню населення до нормальних умов життя. Одним із завдань інженерних підрозділів було розмінування територій, яке створювало безпечні умови для цивільного населення та міжнародних організацій. Під час операцій у Косово в 1999 році підрозділи Корпусу забезпечували функціонування тимчасових таборів для переміщених осіб, облаштовуючи інфраструктуру, водопостачання та безпечні умови проживання.

У 2000–2002 роках у Сьєрра-Леоне підрозділи Корпусу були залучені до забезпечення стабілізаційних і гуманітарних операцій з відновлення безпеки, створюючи умови для розгортання та функціонування миротворчих сил, надаючи інженерну підтримку місії ООН UNAMSIL. Діяльність підрозділів Корпусу сприяла безпеці, покращенню логістики гуманітарних операцій та реалізації мандату міжнародної спільноти з підтримання миру.

Таким чином, у межах миротворчих операцій особлива увага приділялася розмінуванню, відновленню цивільної інфраструктури та створенню безпечних умов для місцевого населення. Крім того, Корпус виконував гуманітарні завдання, зокрема ліквідацію наслідків стихійних лих, будівництво тимчасового житла та забезпечення доступу до води й базових комунікацій.

3. Топографо-геодезичне забезпечення. Топографо-геодезичні підрозділи Корпусу забезпечували картографічне й геодезичне супроводження військових і логістичних операцій, що було важливим для планування та управління діями військ. Вони здійснювали збір і оновлення просторових даних, створювали детальні карти місцевості, визначали маршрути пересування та розміщення підрозділів. Особливого значення така діяльність набула під час операції з виведення британських військ з Гонконгу у 1997 році, коли точні геодезичні вимірювання та картографічні матеріали були необхідні для безпечної та поетапної передислокації сил та майна.

4. Технічна модернізація та професійна підготовка. Корпус активно змінював свою структуру, щоб відповідати сучасним вимогам оборонної політики Великої Британії, зокрема шляхом оновлення техніки та підвищення кваліфікації інженерних фахівців (*Military engineering, 2025*).

Регулярні спільні навчання інженерних підрозділів Корпусу з іншими підрозділами Сухопутних військ, а також багатонаціональні тренування з союзниками по НАТО (зокрема з інженерними підрозділами Бундесверу під час відпрацювання наведених переправ) і взаємодія з цивільними/державними інфраструктурними структурами в межах окремих проєктів і вправ сприяли підвищенню взаємосумісності та розширенню спектра інженерних спроможностей. Оновлювалася організаційно-штатна структура підрозділів, створювалися нові спеціалізовані групи, посилювався взаємозв'язок між бойовими, інженерними та логістичними елементами.

5. Залучення до ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій
Упродовж 2007 – 2020 років Корпус неодноразово залучався до ліквідації природних надзвичайних ситуацій у Великій Британії, виконуючи як технічні, так і гуманітарні завдання. Так, під час повеней 2007 року, що охопили центральні та північні регіони Англії, інженери брали участь у зміцненні дамб, відкачуванні води, відновленні зруйнованих ділянок інфраструктури та забезпеченні доступу рятувальних служб до ізольованих районів. У період сильних снігопадів і морозів 2010 – 2011 років підрозділи Корпусу допомагали очистити транспортні шляхи, забезпечували можливість проїзду до населених пунктів та підтримували роботу важливих об'єктів, включно з лікарнями та енергетичними системами (*Fact Sheet 14, n.d.*).

Після шторму 2015 року (шторм “Десмонд”, який у грудні 2015 року спричинив масштабні повені насамперед у північній та північно-західній частині Англії, зокрема у графствах Камбрія і Ланкашир, а також у Південній Шотландії) інженерні підрозділи Корпусу були залучені до робіт із посилення берегових ліній, відновлення та інспекції пошкоджених мостів, розчищення завалених транспортних артерій і розгортання тимчасових захисних укріплень у районах, що неодноразово потерпали від затоплень.

У 2019 – 2020 роках, коли північні та центральні регіони Англії, зокрема Йоркшир та Мідлендс, в черговий раз зазнали руйнівних повеней, підрозділи Корпусу забезпечували віднов-

лення дорожньої інфраструктури, встановлювали тимчасові водо-захисні бар'єри та надавали підтримку у проведенні евакуаційних заходів для місцевого населення.

Сукупно такі операції продемонстрували здатність Корпусу оперативно реагувати на природні катастрофи, підтримувати безпеку цивільного населення та забезпечувати відновлення критично важливих об'єктів інфраструктури в умовах тривалих і повторюваних повеней, природних та техногенних катастроф тощо.

Участь Корпусу у міжнародних операціях

Важливою складовою діяльності Корпусу королівських інженерів у кінці ХХ – на початку ХХІ століття стали миротворчі та стабілізаційні операції, зокрема в Іраку, Афганістані, Південному Судані та секторі Гази. У цих операціях інженерні підрозділи поєднували суто військово-інженерні завдання з розбудовчими, гуманітарними та логістичними функціями.

Під час війни в Іраку (операція Telic, 2003 – 2009) та в Афганістані (операція Herrick, 2001 – 2014) Корпус набув значного досвіду у виконанні широкого спектра інфраструктурних робіт: будівництва і розширення військових баз, зведення фортифікацій, об'єктів медичної та соціальної інфраструктури (лікарень, пунктів медичної допомоги, шкіл), а також буріння свердловин для забезпечення підрозділів і місцевого населення водою. Інженерні команди здійснювали розмінування місцевості, очищення маршрутів від СВП, забезпечували мобільність військ і безпеку цивільних, поєднуючи тактичні завдання з елементами відновлення пост-конфліктної інфраструктури. Сучасні технології істотно підвищили ефективність цих місій: застосовували броньовану інженерну техніку для прокладання проходів та руйнування ворожих укріплень, роботизовані системи для знешкодження вибухонебезпечних предметів, а також безпілотні літальні апарати для повітряної розвідки, моніторингу маршрутів і створення оновлених карт місцевості.

У Південному Судані та інших миротворчих операціях інженерні підрозділи Корпусу зосереджувались на будівництві доріг, вертолітних майданчиків, медичних об'єктів і баз для контингентів ООН, поєднуючи військову присутність з довгостроковою підтримкою цивільної інфраструктури та безпеки місцевого населення (*Ministry of Defence, 2023*).

Після початку міжнародної воєнної кампанії в Афганістані восени 2001 року Велика Британія розгорнула контингент у межах

Operation VERITAS (жовтень 2001 – липень 2002), що здійснювалася на підтримку операції США Operation Enduring Freedom проти Талібану та мережі «Аль-Каїда». Стабілізаційні завдання у Кабулі виконувалися у складі Міжнародних сил сприяння безпеці (ISAF) під британською назвою Operation FINGAL, початковою роллю яких було забезпечення безпеки столиці. Підрозділи Корпусу діяли у складі британського контингенту та залучалися до виконання спеціалізованих інженерних завдань у межах відповідних операцій. Діяльність підрозділів Корпусу королівських інженерів була спрямована на інженерну підтримку розгортання та функціонування британського контингенту (у т. ч. облаштування інфраструктури військових баз і передових опорних пунктів), фортифікаційне облаштування елементів захисту та вогневих позицій, а також на відновлення й розвиток окремих об'єктів транспортної та інженерної інфраструктури. Здійснені інженерні та протимінні заходи (зокрема очищення маршрутів від ВВП та відновлення переправ) сприяли підвищенню рівня безпеки на ключових комунікаціях та відновленню шляхів сполучення.

Діяльність Корпусу королівських інженерів в Афганістані в межах операції Herrick полягала у забезпеченні участі британських сил у місії ISAF, а також у підтримці операції Enduring Freedom. Надалі підрозділи Корпусу діяли переважно в найбільш напружених районах, насамперед у провінції Гільменд, виконуючи завдання під постійним тиском з боку збройних формувань талібів (*Strategic Defence, 2025*).

У 2013 році, під час завершальної фази операції Herrick, інженерні підрозділи зосередилися на демонтажі, консервації та передачі афганським силам об'єктів військової інфраструктури, а також на відновленні доріг, забезпеченні доступу до районів проведення останніх операцій і організації вивезення техніки та матеріальних засобів. Після завершення бойової фази та виходу основних сил з Гільменда, Корпус долучився до тренувальної місії НАТО в Афганістані (Operation Toral), у межах якої британські підрозділи до 2021 року надавали підтримку в підготовці та менторстві афганських сил безпеки.

Загалом діяльність королівських інженерів в Афганістані відігравала вирішальну роль у забезпеченні безпеки особового складу, контролю шляхів сполучення, а також у співпраці з місцевими громадами для відновлення інфраструктури і систем водопостачання.

Їхня робота стала прикладом ефективного поєднання бойових та цивільно–гуманітарних завдань.

У березні 2003 року підрозділи Корпусу увійшли до Іраку. Їхнім першочерговим завданням стало забезпечення просування підрозділів. Уже протягом перших чотирьох тижнів операції TELIC основну частину завдань було виконано завдяки оперативному розгортанню сил у зоні бойових дій та належному логістичному забезпеченню. Необхідність дотримання секретності та швидкого розгортання сил обмежувала можливості Міністерства оборони завчасно координувати роботу з оборонними підприємствами, що ускладнювало своєчасне постачання необхідного обладнання (*Ministry of Defence Annual, 2024*).

Погіршення безпекової ситуації на півдні Іраку в 2006 – 2008 рр. спричинило необхідність для Корпусу зосередити зусилля на протидії СВП, що становили найбільшу загрозу для особового складу та цивільних. У 2008 – 2009 роках, на завершальному етапі британської місії, інженерні підрозділи долучалися до передачі контролю над регіоном іракським силам безпеки, демонтажу елементів військової інфраструктури та завершення ключових інженерних проєктів. У квітні 2009 року місія Великої Британії в Іраку була офіційно завершена, після чого основна частина підрозділів Корпусу повернулася додому.

Після закінчення війни в Іраку у 2009 році Корпус продовжив виконувати завдання у міжнародних операціях, а з 2016 року долучився до місії UNMISS у Південному Судані. Для ефективності виконання завдань до Корпусу додали підрозділи: медиків, піхоти, зв'язку, логістики та розвідки. Упродовж чотирьох років Корпус надавав інженерну підтримку, зосереджуючись на будівництві оборонної інфраструктури баз, спорудженні двох лікарень і модернізації доріг і мостів (*Defence's response, 2023*). Під час місії Корпус відіграв важливу роль у стабілізації ситуації в регіоні: створив умови для діяльності миротворців ООН, відновлював важливі об'єкти та сприяв покращенню інфраструктури, надавав гуманітарну допомогу цивільному населенню. Попри складний рельєф та сезонні затоплення, підрозділи забезпечили функціонування основних маршрутів і об'єктів, що суттєво полегшило гуманітарну ситуацію у країні.

Протягом 2022 – 2023 років королівські інженери брали участь у допомозі біженцям із охопленого війною Сектора Гази. Так, Корпус здійснив спільно з Королівськими військово–повітряними силами

чотири рейси до Єгипту, під час яких доставлено 74 тонни гуманітарної допомоги для населення Гази, включаючи намети, ковдри та комплекти для догляду за ранами та понад 10 тонн харчових продуктів, включаючи воду, рис та дитячу суміш (*Corps of Royal, n.d.*).

Королівські інженери в умовах російсько-Української війни

Широкомасштабне вторгнення РФ в Україну 24 лютого 2022 року спричинило зміни у стратегічних підходах Великої Британії до оборони та безпеки. Погіршення безпекової ситуації в Європі зумовило необхідність зміцнення готовності британської армії. У відповідь на ці виклики у Великій Британії було розпочато операцію „Мобілізація”, метою якої є підтримання високої бойової готовності британських збройних сил.

Під впливом російської збройної агресії система національної безпеки Великої Британії зазнала істотних змін, що проявилися у переоцінці стратегічних пріоритетів та механізмів оборонної політики. Нова оборонна стратегія SDR 2025 передбачає нарощування фінансування збройних сил британської армії та підрозділів Корпусу. Затверджено план поступового підвищення частки оборонних видатків до 2,5 % ВВП до 2027 року. Передбачено закупівлю сучасної бронетехніки, засобів ППО з елементами штучного інтелекту та спеціальним програмним забезпеченням. З метою забезпечення боєздатності удосконалюється штатна структура особового складу армії та Корпусу, при цьому планується утримувати чисельність особового складу не нижче 10 000 військово-службовців (*Investment in infrastructure, 2018*).

Широкомасштабна збройна агресія Росії проти України демонструє змагально-протиборчий (адверсаріальний) характер сучасної війни та актуальність комплексного, узгодженого підходу до планування й застосування сил, що спирається на дані та розвідку з відкритих джерел (OSINT) і закритих каналів. Безпілотні літальні апарати (Бпла, дрони), за оцінкою J. Brazier, стали основним засобом ураження у війні в Україні й можуть спричиняти близько 80% усіх втрат (з уточненням, що роль артилерії з українського боку могла б бути більшою за умови достатнього забезпечення боєприпасами) (*Brazier, 2025*).

Розвиток подій 2025 року в Європі, Латинській Америці, Арктичному регіоні та інших зонах напруженості, включаючи війну в Україні, доводять важливість адекватної модернізації (розвитку) сил і засобів Корпусу та збройних сил Великої Британії, аби

відповідати сучасним технологічним вимогам і розвиватися для протидії майбутнім загрозам (*The Journal, n.d.*; *Шумлянський, 2025*; *Светлічний, 2025*). Нині ключовою доктриною НАТО з військової інженерії, яка охоплює планування та проведення інженерного забезпечення операцій є AJP-3.12, Allied Joint Doctrine for Military Engineering (*Scribd, n.d.*).

З огляду на загрози майбутнього Сполучене Королівство послідовно відіграє ключову роль у зміцненні обороноздатності України. Велика Британія виділила £2,3 млрд на військові витрати Україні у 2022 та 2023 роках, а підрозділи Корпусу залучені до навчання українських військових. Президент Володимир Зеленський і Прем'єр-міністр Великої Британії у січні 2025 року підписали Угоду про сторічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством. Водночас досвід цієї війни став важливим джерелом уроків для союзників, особливо у сфері розвитку військових технологій. Військові формування, які не адаптуються до темпів розвитку сучасних технологій, можуть втратити можливість ефективно виконувати свої завдання (*British Army trains, n.d.*).

Висновки. Упродовж 1787 – 2025 рр. Корпус залишається одним із ключових інституційних елементів сухопутних сил Великої Британії. Проведений аналіз засвідчує, що функціонування Корпусу демонструє комплексний та послідовний підхід до участі у забезпеченні міжнародної безпеки, поєднуючи застосування сил (засобів) із виконанням гуманітарних, відновлювальних і стабілізаційних завдань (функцій) у багатонаціональному (мультикультурному) середовищі.

У різні історичні періоди впродовж XVIII–XXI століть спрямованість діяльності Корпусу трансформувалася відповідно до еволюції стратегічних пріоритетів та оборонних потреб Великої Британії. Така гнучкість і функціональна універсальність дозволяють Корпусу адаптуватися до зміни типів загроз, інтенсивності бойових дій і умов операційного середовища, зберігаючи високу ефективність застосування на різноманітних ТВД. Географія його діяльності охоплює низку регіонів світу (зокрема Європу, Близький Схід, Північну Африку та Тропічну Африку, Південну Азію та інші зони), де підрозділи залучаються до протидії терористичним загрозам, охорони критичної інфраструктури й шляхів сполучення.

Крім вищенаведеного слід зауважити, що закордонна діяльність Корпусу включає, зокрема, співпрацю з Україною, що створює підґрунтя для імплементації напрацьованих підрозділами Корпусу

практик у сферах військового та інженерного будівництва, розмінування, відновлення інфраструктури та реалізації гуманітарних проєктів. У контексті повоєнного відновлення України та формування довгострокової архітектури безпеки такий досвід може бути використаний як модель для розроблення інтегрованих підходів до повоєнної відбудови України.

Подяки. Автори висловлюють щирю подяку кандидату технічних наук С. В. Костирі та аспіранту Інституту держави і права НАН України І. В. Светлічному за надані ідеї, наукові консультації та методологічні підходи, які були використані для підготовки цієї статті.

Використані посилання

Светлічний І. В., Нестеров Д. В., Примаченко В. Ф., Хоменко Є. В., Бесараб П. М. (2025). Освітня та наукова діяльність як засіб модернізації військової інституції: досвід корпусу інженерів. *Модернізація вищої освіти України в контексті глобалізації* : кол. моногр. Подільський Державний Університет. Baltija Publishing. м. Рига, Латвія 2025. URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-560-0-35>.

Хоменко Є. В., Светлічний І. В., Чеханюк Б. Є., Бондар В. Ю. (2025). Історичний розвиток корпусу інженерів армії США. *Наука онлайн. Міжнародний електронний науковий журнал*. 2025. № 2. С. 6–21. URL: [10.25313/2524-2695-2025-2-06-21](https://doi.org/10.25313/2524-2695-2025-2-06-21).

Шумлянський С. В. (2025). Інституційна адаптація спеціалізованого військового формування (ДССТ): чинники збройної агресії та євроатлантичної інтеграції. Національний інститут стратегічних досліджень. Київ, 30.10.2025 С. 328-329. URL: <https://doi.org/10.53679/NISS-confproceed.2025>.

An Overview of The Royal Engineers. (2024). *Defence Advancement*. URL: <https://www.defenseadvancement.com/resources/the-royal-engineers-uk-an-overview/> [Date accessed 09.01.2026].

A Brief History of the Royal Engineers. (n.d.). *MK Bartlett*. URL: <https://www.mkbartlett.co.uk/data/rac/re/0203MK01LC.pdf> [Date accessed 09.01.2026].

Brazier, J. (2025) 'Unshackling Training with Drones in the Army', Royal United Services Institute (RUSI). URL: <https://www.rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/unshackling-training-drones-army> [Date accessed 09.01.2026].

British Army trains Ukrainian soldiers in mine disposal skills. (n.d.). *British Army*. URL: <https://www.army.mod.uk/news/british-army-trains-ukrainian-soldiers-in-mine-disposal-skills/> [Date accessed 09.01.2026].

Corps of Royal Engineers. (n.d.). *National Army Museum*. URL: <https://www.nam.ac.uk/explore/corps-royal-engineers> [Date accessed 09.01.2026].

Defence's response to a more contested and volatile world. (2023). *Ministry of Defence*. URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/64b55dd30ea2cb000d15e3fe/Defence_Command_Paper_2023_Defence_s_response_to_a_more_contested_and_volatile_world.pdf [Date accessed 09.01.2026].

Fact Sheet 14: Military Aid to the Civil Authorities. (n.d.). *Ministry of Defence*. URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a795d6b40f0b642860d779f/Fact_sheet14-Military-Aid-Civil-Authorities.pdf [Date accessed 09.01.2026].

Investment in infrastructure and employment in Afghanistan. (2018). *Institute for Statecraft*. URL: <https://www.instre.org/wp-content/uploads/2016-April-Afghanistan-Professional-Paper.pdf> [Date accessed 09.01.2026].

Military engineering – the Royal Engineers. (2025). *Institution of Civil Engineers*, Chatham, United Kingdom. URL: <https://www.ice.org.uk/what-is-civil-engineering/infrastructure-projects/military-engineering-the-royal-engineers> [Date accessed 09.01.2026].

Ministry of Defence: Operation TELIC – United Kingdom military operations in Iraq. (2004). *Committee of Public Accounts, House of Commons*. URL: <https://publications.parliament.uk/pa/cm200304/cmselect/cmpublicacc/273/273.pdf> [Date accessed 09.01.2026].

Ministry of Defence Annual Report and Accounts 2023–24. (2024). *Ministry of Defence*. URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/66aa3e400808eaf43b50db19/Ministry_of_Defence_annual_report_and_accounts_2023_to_2024.pdf [Date accessed 09.01.2026].

Operation Banner, Northern Ireland. (n.d.). *The Royal Irish Regiment*. URL: <https://www.royal-irish.com/events/operation-banner-northern-ireland> [Date accessed 09.01.2026].

Rose, E. P. F. (1996) Geologists and the army in nineteenth century Britain. *Proceedings of the Geologists' Association*, 107(1). 1996, pp. 57–69. DOI: 10.1016/S0016-7878(96)80006-X.

Royal Engineers. (n.d.). *Worshipful Company of Masons*. URL: <http://www.masonslivery.org/Masons/media/PDFfiles/2-5-2-1-A-BRIEF-HISTORY-OF-THE-CORPS-OF-ROYAL-ENGINEERS-v3.pdf> [Date accessed 09.01.2026].

Scribd (n.d.) T-33 Presentation: The main NATO documents strategic and operational command level, which are relative to GES. [PowerPoint presentation] Scribd. URL: <https://www.scribd.com/document/721924242/T-33-Presentation> [Date accessed 09.01.2026].

Strategic Defence Review. (2025). *Militaryni*. URL: <https://militaryni.com/uk/articles/strategic-defence-review-2025-yak-brytaniya-gotyetsya-do-vijny-majbutnogo/> [Date accessed 09.01.2026].

The British Army and the Falklands War. (n.d.). *National Army Museum*. URL: <https://www.nam.ac.uk/explore/british-army-and-falklands-war> [Date accessed 09.01.2026].

The British Army Review. (2023). *British Army*. URL: https://www.army.mod.uk/media/22266/bar_spr23_for-web.pdf [Date accessed 09.01.2026].

The Journal of Military History and Defence Studies. (n.d.). *Maynooth University*. URL: <http://ojs.maynoothuniversity.ie/ojs/index.php/jmhds> [Date accessed 09.01.2026].

The Royal Engineers. (n.d.). *British Cemetery Elvas*. URL: <https://www.british-cemetery-elvas.org/en/battles-e-regiments/regiments/the-royal-engineers> [Date accessed 09.01.2026].

References

Svietlichnyi, I. V., Nesterov, D. V., Prymachenko, V. F., Khomenko, Ye. V. & Besarab, P. M. (2025). Osvitnia ta naukova diialnist yak zasib modernizatsii viiskovoi instytutsii: dosvid Korpusu inzheneriv. Modernizatsiia vyshchoi osvity Ukrainy v konteksti hlobalizatsii: kolektyvna monohrafiia. Podilskyi Derzhavnyi Universytet. Riga: Baltija Publishing. URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-560-0-35>. (ukr.).

Khomenko, Ye. V., Svetlichnyi, I. V., Chekhaniuk, B. Ye. & Bondar, V. Yu. (2025) Istorychnyi rozvytok korpusu inzheneriv armii SShA. Nauka online. Mizhnarodnyi elektronnyi naukovyi zhurnal, 2, 6–21. URL: <https://doi.org/10.25313/2524-2695-2025-2-06-21>. (ukr.).

Shumlianskyi, S. V. (2025). Instyutsiina adaptatsiia spetsializovanoho viiskovoho formuvannia (DSST): chynnyky zbroinoi ahresii ta yevroatlantychnoi intehratsii. Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen, Kyiv, 30.10.2025, 328–329. URL: <https://doi.org/10.53679/NISS-confproceed>. (ukr.).

An Overview of The Royal Engineers. (2024). *Defence Advancement*. URL: <https://www.defenseadvancement.com/resources/the-royal-engineers-uk-an-overview/> [Date accessed 09.01.2026].

A Brief History of the Royal Engineers. (n.d.). *MK Bartlett*. URL: <https://www.mkbartlett.co.uk/data/rac/re/0203MK01LC.pdf> [Date accessed 09.01.2026].

Brazier, J. (2025) ‘Unshackling Training with Drones in the Army’, Royal United Services Institute (RUSI). URL: <https://www.rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/unshackling-training-drones-army> [Date accessed 09.01.2026].

British Army trains Ukrainian soldiers in mine disposal skills. (n.d.). *British Army*. URL: <https://www.army.mod.uk/news/british-army-trains-ukrainian-soldiers-in-mine-disposal-skills/> [Date accessed 09.01.2026].

Corps of Royal Engineers. (n.d.). *National Army Museum*. URL: <https://www.nam.ac.uk/explore/corps-royal-engineers> [Date accessed 09.01.2026].

Defence’s response to a more contested and volatile world. (2023). *Ministry of Defence*. URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/64b55dd30ea2cb000d15e3fe/Defence_Command_Paper_2023_Defence_s_response_to_a_more_contested_and_volatile_world.pdf [Date accessed 09.01.2026].

Fact Sheet 14: Military Aid to the Civil Authorities. (n.d.). *Ministry of Defence*. URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a795d6b40f0b642860d779f/Factsheet_14-Military-Aid-Civil-Authorities.pdf [Date accessed 09.01.2026].

Investment in infrastructure and employment in Afghanistan. (2018). *Institute for Statecraft*. URL: <https://www.instre.org/wp-content/uploads/2016-April-Afghanistan-Professional-Paper.pdf> [Date accessed 09.01.2026].

Military engineering – the Royal Engineers. (2025). *Institution of Civil Engineers*, Chatham, United Kingdom. URL: <https://www.ice.org.uk/what-is-civil-engineering/infrastructure-projects/military-engineering-the-royal-engineers> [Date accessed 09.01.2026].

Ministry of Defence: Operation TELIC — United Kingdom military operations in Iraq. (2004). *Committee of Public Accounts, House of Commons*. URL: <https://publications.parliament.uk/pa/cm200304/cmselect/cmpublicacc/273/273.pdf> [Date accessed 09.01.2026].

Ministry of Defence Annual Report and Accounts 2023–24. (2024). *Ministry of Defence*. URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/66aa3e400808eaf43b50db19/Ministry_of_Defence_annual_report_and_accounts_2023_to_2024.pdf [Date accessed 09.01.2026].

Operation Banner, Northern Ireland. (n.d.). *The Royal Irish Regiment*. URL: <https://www.royal-irish.com/events/operation-banner-northern-ireland> [Date accessed 09.01.2026].

Royal Engineers. (n.d.). *Worshipful Company of Masons*. URL: <http://www.masonslivery.org/Masons/media/PDFfiles/2-5-2-1-A-BRIEF-HISTORY-OF-THE-CORPS-OF-ROYAL-ENGINEERS-v3.pdf> [Date accessed 09.01.2026].

Scribd (n.d.) T-33 Presentation: The main NATO documents strategic and operational command level, which are relative to GES. [PowerPoint presentation] Scribd. URL: <https://www.scribd.com/document/721924242/T-33-Presentation> [Date accessed 09.01.2026].

Strategic Defence Review. (2025). *Militarnyi*. URL: <https://militarnyi.com/uk/articles/strategic-defence-review-2025-yak-brytaniya-gotuyetsya-do-vijny-majbutnogo/> [Date accessed 09.01.2026].

The British Army and the Falklands War. (n.d.). *National Army Museum*. URL: <https://www.nam.ac.uk/explore/british-army-and-falklands-war> [Date accessed 09.01.2026].

The British Army Review. (2023). *British Army*. URL: https://www.army.mod.uk/media/22266/bar_spr23_for-web.pdf [Date accessed 09.01.2026].

The Journal of Military History and Defence Studies. (n.d.). *Maynooth University*. URL: <http://ojs.maynoothuniversity.ie/ojs/index.php/jmhds> [Date accessed 09.01.2026].

The Royal Engineers. (n.d.). *British Cemetery Elvas*. URL: <https://www.british-cemetery-elvas.org/en/battles-e-regiments/regiments/the-royal-engineers> [Date accessed 09.01.2026].

Yemelianova S., Khomenko Y., Shumlianskyi S.

FOREIGN OPERATIONS OF THE ROYAL ENGINEERS OF THE BRITISH ARMY: HISTORY AND CONTEMPORARY PRACTICE

The article examines the historical evolution and activities of the Corps of Royal Engineers of the British Army in the United Kingdom and abroad between 1787 and 2025. The development of the Corps' overseas engagement is analysed, highlighting its role in enabling combat operations, peacekeeping missions and humanitarian activities across different historical periods. The study identifies the main stages in the institutional formation of the Corps, the evolution of its functions and the specific features of its employment (as part of engineer units) in armed conflicts and post-conflict reconstruction in various countries. The core, priority lines of the Corps' engineering activity are outlined, including combat engineering, demining, logistical support and geospatial/topographical support, as well as the training of its personnel. The article demonstrates the role and importance of the Corps within the system of global security and its ability to adapt to contemporary armed conflicts and humanitarian crises. It is shown that the Corps applies a comprehensive approach to supporting international security by combining the use of military force with humanitarian and stabilisation tasks. Over different historical periods, the main vectors of the Corps' activity shifted in line with the defence needs of the United Kingdom, while its flexibility and functional versatility enabled effective responses to changing threats and operational environments. The Corps is shown to play a key role in promoting stability, ensuring the security of civilians and protecting the strategic interests of the United Kingdom and its allies. The article also emphasises that the Corps' overseas activities include cooperation with Ukraine and its defence forces. It is concluded that the Corps' experience, particularly in demining, reconstruction and the provision of humanitarian assistance to civilians, is highly relevant for Ukraine's post-war recovery.

Keywords: Royal Engineers, military engineering, engineer support, peacekeeping operations, humanitarian engineering, armed conflicts, international security.

Дата першого надходження рукопису до видання: 15.01.2026

Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 03.02.2026

Дата публікації: 24.04.2026